

Bohoslužby v Zábřehu 20.února 2022

Lk 6,27-38

Milé sestry, milí bratři, jistě si ze školy pamatujete, jak jsme se učili koloběh vody v přírodě. Vlastně z něj vyplývá, že voda se nikam neztrácí, jen se pohybuje, objevuje tu více, tu méně. Platí to i s jinými přírodními jevy, ale to je teď jedno. Spíše bych chtěl poukázat na to, že obdobně jako s koloběhem vody, tak to funguje i s koloběhem zla. Někde se projeví celkem viditelně, ale pak třeba jen nenápadně prochází, až se zdá, že je skoro pryč, že se vypařilo. Ale jen se přesouvá, aby se projevilo zase jinde a jinak. Tak se někdy po generace nese nepřátelství, nevraživost, do vztahů mezi lidmi i národy se promítají staré křivdy, které si ale jen málokdo pamatuje. Prapradědeček se s prapradědečkem souseda rozkmotřili kvůli praprababičce. To už ale nikdo neví, jen se ví, že potom se hádali o každé spadlé jablko, zaběhlou slepici. A přešlo to i na jejich děti a jejich děti, protože ti za tím plotem byli fuj. A dnes sousedovi nedám svolení na postavení garáže, protože... protože je ten blbý souseď, i když nevím proč. To je zkrátka koloběh zla na místní rovině. Samozřejmě, koloběh vody nám moc nevadí, ale u toho zla, tam přemýšlíme, jak ho přerušit, jak ho zastavit, protože na rozdíl od toho koloběhu není úžasným Stvořitelovým dílem sloužícím k životu, ale naprosto iracionálním jednáním, která to stvoření ničí.

Dobrým nástrojem na krocení zla je aspoň na první pohled zákon. Dají se pravidla a ten, kdo se jimi neřídí, ten se musí trestat. Je to naše lidská spravedlnost, je to snaha pomocí něčeho regulovat zlé jednání. Bez toho bychom se asi neobešli. Ovšem, když se zaposloucháme do Ježíšových slov, ukáže se, že s tím zlem to zase tak jednoduché není. Tvrdá a jasná pravidla jsou rámeček pro dobré jednání. Koloběh zla ale nepřeruší. Zlo neodstraní, protože reagují na jeho projevy. Potrestání vraha sice eliminuje možnost, že bude znovu vraždit, ale co když to neměl už ani v úmyslu? Co když za jeho činem byl jen ojedinělý výbuch emocí, náhle vzniklý spor? Zlu, které spáchal, to již zabránit nemůže. Trest je tak vyjádřením toho, že se nám jeho jednání nelíbí, ale také v něm zůstává stín bezradnosti, že tím nezabráníme, aby podobné zlo za pár okamžiků spáchal někdo jiný.

Ježíšova slova, která jsme dnes četli, se jeví jako dobrý nápad, jak se ke zlu postavit, jak ho zastavit. Ovšem celkem nás z nich zamrazí. Jsou hodně odvážná, jsou zneužitelná, vyvolávají mnoho otázek. Opravdu zastavíme zlo, když ze sebe uděláme otloukánky, když se necháme okrádat? Tady se cosi v nás asi začne bouřit. Jistě, existuje pár případů, kdy se útočník, zloděj, či násilník zarazí a zamyslí. Ale existuje mnohem víc případů, kdy to nezabere, kdy ústupek

vede jen k dalšímu navýšení neoprávněných požadavků. Zde si na rovinu musíme přiznat, že buď to ti apoštolové špatně poslouchali, něco jim třeba uniklo a nechali nám neúplný text. Nebo se Ježíš zbláznil, rozhodl se tvářit v tvář zlu vlastně ani moc nejednat, nechat se spíš zničit, aby bylo nač se těšit po odchodu na věčnost. Také si ale můžeme přiznat, že třeba moc slovíčkaříme a tím nám uniká smysl toho, co Ježíš chce říct. Je to jeho kázání, je to kus vyučování, ve kterém se skrývá důležitá myšlenka. Ovšem každá myšlenka potřebuje nějaký názorný příklad, který ale nemusí mít nutně všeobecnou platnost. Ostatně, pokud si probereme Ježíšova podobenství, také tam najdeme nesrovnalosti, které mohou postrádat logiku. Proto je třeba hledat jádro sdělení a samozřejmě podobu jeho aplikace v našich podmínkách. Jen na okraj, příklad ze života. Když jsme počítali ve fyzice úlohu o pohybu, třeba o valivém odporu, setrvačnosti a podobně, profesor často říkal, že odpor vzduchu zanedbáme. To se dá pochopit tak, že odpor větru nehraje při pohybu vozidla žádnou roli. Proč mne tato slova štvála nejvíc ve chvíli, kdy jsem musel šlapat proti větru, je asi zbytečné rozebírat. Ovšem, pokud bychom při každé úloze ohledně setrvačnosti tělesa měli počítat i spoustu dalších faktorů, které mají své opodstatnění, asi bychom se v tom za chvíli ztratili. Zkrátka příklady je třeba zjednodušit, aby se dala pochopit základní myšlenka. Proto příklady nepostihují celé spektrum toho, co je jinak potřeba brát v úvahu. Když se tedy vrátím k Ježíšovým slovům, je vždy velice důležité si uvědomit, o čem mluví, jaký je kontext jeho vyučování.

Ježíšova slova by se dala označit za výzvu k vyšší spravedlnosti. Čím budete zvláštní, čím bude jiní, když se ve vztazích k druhým budete chovat naprosto stejně jako hříšníci, jako ti ostatní? Ježíš mluví o vztazích. Mluví o vnímání těch druhých. Neříká, abychom nad zlým jednáním mávli rukou. Nastavit druhou tvář, nechat si s pláštěm vzít i košili, to není rezignace na spravedlnost. To je spíš výzva, že vzájemný vztah nekončí, že ten druhý u mne neskončil. Budu se jím dál zabývat. Tak jako Bůh se dál zabývá námi. Vždyť Ježíš přišel právě proto, že Bůh nás nezavrhnul ve chvíli, kdy uděláme něco špatně, kdy někomu ublížíme, kdy přestoupíme jeho slova, zklameme jeho lásku. To by asi země byla velmi pustá. Bůh v Ježíši nabízí jiné řešení než strohé zákonictví, chladnou spravedlnost. Nutí nás přemýšlet nad tím, že každý zlý čin má svůj kořen. Zlo se neobjeví jen tak, z něčeho vyroste. A pokud nebudeme hledat ten kořen, nemáme šanci cokoli změnit. Budeme jen trestat, nenávidět, občas si hrát na milosrdné a odpouštějící, ale zpravidla sami v sobě ponese kapky zla, které časem někde něco většího přiživí a nechají propuknout. Zlo není jednoduché a velice dobře umí využít našich slabostí. Na to je třeba vždycky myslet. Na každém zlu můžeme také mít my sami přímý nebo nepřímý podíl. Samozřejmě to nebývá moc vidět, ale nejsme vždy tak z obliga. Proto Ježíš uvádí příklady, které opravdu musejí vyvolat silnou reakci, až nevoli.

V těch konkrétních otázkách dávání, nežádání zpět, nastavení tváře, nechání se obrát, navazuje Ježíš na to, co posluchači znají ze Zákona. Někdo ti něco sebere, je logické to vrátit. Ovšem, když řekne Ježíš, abychom se toho nedožadovali, nedává tím prostor, aby si každý kradl, jak se mu zamane a my mu to necháme projít. Spíš nás vede k tomu, zajímat se o toho druhého, ptát se, proč nám tu věc sebral? Tady si myslím, že je to důležité sdělení Ježíšova příběhu. Konání jakéhosi vyššího dobra, není ignorace zla, ani toho vůči nám, ale hledání

skutečné spravedlnosti. A tu nezjistíme, když jen ty druhé šmahem odsoudíme a na místě potrestáme.

Proč lidé kradou? Proč touží po tom, co má ten druhý? Můžeme si říct, že jsou zlí a dál se tím nezabývat. Tak postupovali zákoníci a farizeové. Ježíš se proti takové praxi obrací. A klade otázky. Nekradl ten druhý, protože měl hlad? Jak je možné, že měl hlad, když Bůh nám uložil starat se o ty, kdo nemají nic, dávat chléb hladovým? Dobře, ale třeba neměl hlad. Jen po něčem toužil. To často dělají děti. Něco chtějí, tak si to vezmou. Proč takto jedná i dospělý? Proč ho nikdo nenaučil, že si má vážit věcí druhých? Ať je čin motivovaný nouzí či pocitem neohroženosti, má své příčiny, které se skrývají mnohem hlouběji. Jistě, často s nimi moc neuděláme. Na druhou stranu často právě svým přístupem můžeme přispět k tomu, že se onen koloběh zla přeci jen naruší.

Ježíšova slova mají ještě jeden zajímavý rozměr. Touha po trestu, jedno jestli se odehraje v této časnosti nebo až na věčnosti, je svým způsobem touhou po pomstě a souvisí také s vnímáním nás samotných. Proč chci tomu druhému tu facku vrátit, proč trvám na vrácení věci, kterou mi někdo vzal? Možná jde jen o ten pocit poníženosti, došlo tu k útoku na mé já a to se nedá jen tak ignorovat. Trest je dobrým zadostiučiněním. Je balzámem, který ukáže, že si na mne jen tak někdo netroufne. Je to forma sebezahleděnosti. A tu Ježíš u nás také nemá rád. Ona je totiž také často příčinou, že zlo dostává možnost jít dál. Je to jako vyčistit mu koryto, aby přes nás mohlo jen protéct někam dál. Ježíš tu jasně říká, že trestání hříšníka není řešení, jak zlo zastavit. Možná ho na chvíli zdržíme, ale časem se zase projeví. Můžeme mu čelit jen tak, že se necháme strhnout ke stejnému jednání, že na zlé jednání neodpovíme pýchou, arogancí, pomstou, ale poukázáním k dobrému. Vždyť dobré věci, které člověk dostává, nejsou odměnou za jeho dobré jednání. Jsou darem toho, který po dobru pro nás všechny touží. Tuto úžasnou zemi, celý tento svět nám Bůh nedal za odměnu. Dal nám jen jako projev důvěry, projev své náklonnosti.

Co tedy s těmito Ježíšovými slovy? Předně pamatujme, že jimi neruší zákon. Ten stále platí. Zlo je zlem, zločinec je zločinec. Když někdo poruší smlouvu, je to něco špatného. To Ježíšova slova nepopírají. Ovšem říkají, že i zločinec je Božím dítětem. A také přemýšlejme nad tím, že moc toho zlého neomezíme trestáním těch, které vnímáme jako zlé. Spíše se sami sebe ptejme, co můžeme dělat, abychom tomu zlému neotvírali prostor. Buď tím, že místo na Hospodina spoléháme na to, co máme. A nebo tím, že je nám lhostejné, jak žije svět kolem nás. Řešíme sebe, své dobro a nehledáme, co jako dobré a spravedlivé i pro lidi kolem nás vidí náš Pán.

Pane Ježíši, tvá slova nás vedou ke změně smýšlení o nás i světě, ve kterém jsme. Prosíme,

Neděle 20.února 2022

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Úterý, 03 Leden 2023 11:49 -

pomáhej nám nacházet, jak tvá slova naplňovat, jak jim dávat obsah ve svém jednání.

Amen.